

เปิดแฟ้มเรื่องร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดินกับกรณี การแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศให้ปลอดภัย

ธรรมวิทย์ อนุตรอริยกุล¹

บาทวิถี² (footpath) หรือทางเท้าริมถนนสำหรับคนเดินทางด้วยเท้า บาทวิถีในเมืองใหญ่มีความสำคัญมากเนื่องจากคนที่อยู่อาศัยในเมืองใหญ่มักใช้บาทวิถีในการสัญจรโดยเฉพาะบุคคลที่ไม่มียานพาหนะส่วนตัว มักใช้การเดินเท้าเพื่อเชื่อมต่อกับ

รถบริการขนส่งสาธารณะ เช่น รถโดยสารประจำทาง รถไฟฟ้า เป็นต้น บาทวิถีหากมีสภาพไม่เรียบร้อย พื้นบาทวิถีเป็นหลุม บ่อ พักน้ำไม่มีฝาปิดอยู่ในสภาพที่เสียหายหรืออยู่ในลักษณะอันตรายถูกเว้นช่วงก่อสร้างไว้ไม่สร้างให้ตลอดแนวถนน หรือในบางพื้นที่

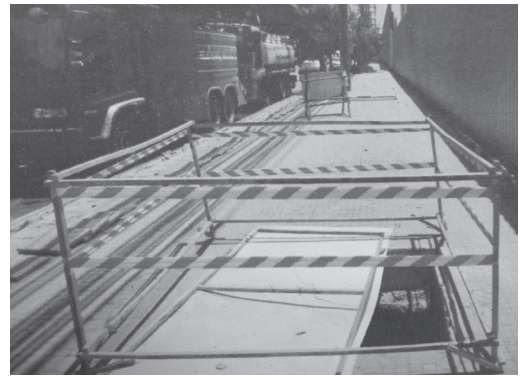
¹ เจ้าหน้าที่สอบสวนอาวุโสระดับสูง สำนักสอบสวน 3 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

² พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมาย บาทวิถี ว่า [บาทวิถี] น. ทางเท้า

พบบาทวิถีกลายเป็นคูน้ำ ทำให้ประชาชนที่สัญจรต้องลงมาเดินบนช่องทางจราจรของรถยนต์ โดยเฉพาะบริเวณประชาชนพลุกพล่าน อาทิ บริเวณโรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่ราชการ ชุมชน บริเวณตลาด ที่ไม่มีบาทวิถี ผู้ที่เดินบนช่องทางจราจรรถยนต์อาจได้รับความเสี่ยงถูกรถเฉี่ยวชนเพิ่มขึ้นได้ ถ้าท่านผู้อ่านพบบาทวิถีที่มีลักษณะดังกล่าว ท่านผู้อ่านในฐานะเป็นผู้พบเห็น หรือเป็นผู้ที่ได้รับความสะดวกหรือไม่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการบำรุงดูแลรักษาถนนหรือทางหลวง³ ท่านสามารถทำความติดต่อสังคมได้ด้วยการแจ้งเหตุให้หน่วยงานทางปกครองที่ดูแลรับผิดชอบในพื้นที่หรือผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ มิใช่เพียงเพื่อเป็นประโยชน์ของท่านเท่านั้น หากยังเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม และยังเป็นประโยชน์ถึงหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบมิให้สูญเสียงบประมาณของรัฐ เนื่องจากหากต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนในกรณีประชาชนได้รับอันตรายและฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำละเมิดจากการละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาบาทวิถีด้วย

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงสองกรณีดังนี้

กรณีที่ 1 หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบในจังหวัดแห่งหนึ่ง ได้จัดทำบาทวิถีริมถนนเชื่อมต่อระหว่างเมืองใหญ่เส้นสำคัญเส้นหนึ่ง โดยปูพื้นบาทวิถีใหม่ระยะทางกว่าหนึ่งกิโลเมตร บาทวิถีส่วนหนึ่งได้ปูพื้นซีเมนต์แล้ว แต่เปิดฝาท่อน้ำทิ้งไว้ ไม่มีสิ่งกั้นอันตรายรวมระยะเวลากว่า 20 วันแล้ว การละเลยดังกล่าวก่อให้เกิดอุปสรรคแก่ผู้ใช้ทาง และอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ทางเดินเท้าดังกล่าว

กรณีที่ 2 บาทวิถีอีกส่วนหนึ่งถูกเว้นช่วงก่อสร้างไว้ประมาณ 35 เมตร มีบ่อพักน้ำขนาดใหญ่กว่าสองเมตรขวางบาทวิถี มีกองดินมีหญ้าและต้นไม้ขนาดเล็กขึ้นขวางทางสัญจรทำให้ผู้ใช้บาทวิถีต้องเดินริมช่องทางจราจรของรถยนต์แทน ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากยานพาหนะที่สัญจรบนท้องถนนได้ เรื่องร้องเรียนนี้มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ผู้ร้องเรียนอาจร้องเรียนหน่วยงานของรัฐคลาดเคลื่อนไปจากหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจที่แท้จริงได้

³ เช่น ตามมาตรา 4 มาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 กำหนดให้ทางเท้า เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวง ที่ทำ หรือจัดไว้สำหรับคนเดิน และมอบอำนาจการกำกับ ตรวจสอบและควบคุมทางหลวง และงานทางให้อธิบดีกรมทางหลวง อธิบดีกรมทางหลวงชนบท นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา หรือผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง เป็นเจ้าหน้าที่กำกับ ตรวจสอบและควบคุมทางหลวง และงานทาง ที่เกี่ยวกับทางหลวง ทางหลวงชนบท ทางหลวงท้องถิ่น แล้วแต่กรณี

ซึ่งเป็นเรื่องปกติเนื่องจากในเขตพื้นที่หนึ่ง ๆ กฎหมายจะกำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐบางหน่วยที่ไม่ใช่เจ้าของพื้นที่มีหน้าที่ดูแลบาทวิถีสาธารณะทับซ้อนพื้นที่กับหน่วยงานของรัฐเจ้าของพื้นที่ก็ได้⁴ การตรวจสอบหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่ถูกต้องจึงเป็นหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะต้องตรวจสอบให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงประสานงานไปยังหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต่อไป

จากกรณีร้องเรียนดังกล่าว สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีหนังสือขอให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบโครงการขั้นเหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา แต่เรื่องได้เงียบหายไป สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงติดตามเรื่องร้องเรียนโดยประสานงานทางโทรศัพท์ตามลำดับสายการบังคับบัญชาจนทราบหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรง จากการประสานงานทำให้ทราบข้อเท็จจริง ความคืบหน้าการดำเนินการตลอดจนปัญหาข้อขัดข้อง ดังนี้

กรณีที่ 1 หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการปรับปรุงบาทวิถีได้จัดปูพื้นบาทวิถีใหม่ ซึ่งในช่วงเวลาก่อนการประสานงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบโครงการยังไม่ได้ปิดฝาท่อเนื่องจากอยู่ระหว่างขั้นตอนการจัดทำฝาท่อ

และการขนส่งฝาท่อส่งมอบที่จุดก่อสร้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานงานโดยแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการติดตามทวงถามผู้จัดทำและผู้ขนส่งให้ดำเนินการจัดทำและส่งมอบโดยเร็ว และในระหว่างรอการส่งมอบฝาท่อให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการจัดการหาสิ่งป้องกันอันตรายมิให้ประชาชนตกท่อเพื่อมิให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต้องถูกประชาชนฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อศาล หากประชาชนได้รับอันตรายจากบาทวิธิดังกล่าว ซึ่งหลังจากการประสานงานประมาณหนึ่งสัปดาห์ หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการได้ดำเนินการปิดฝาท่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว

กรณีที่ 2 บาทวิถีบางส่วนได้เว้นช่วงการก่อสร้างไว้เป็นระยะประมาณ 35 เมตรเนื่องจากบริเวณดังกล่าวได้ฝังแนวท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินที่เทหุ้มด้วยคอนกรีต (DUCK BANK)⁵ ไว้ และเป็นแนวสายไฟฟ้าที่จ่ายไปยังเขตอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้เคียง การดำเนินการก่อสร้างบาทวิธิดังกล่าวจะกระทำต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่งที่เป็นผู้รับผิดชอบนั้นต้องดำเนินการย้ายท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินเสียก่อน เมื่อการก่อสร้างบาทวิถีต้องรื้อการร้อยย้ายท่อสายไฟฟ้า ทำให้บาทวิถีไม่อาจจัดสร้างได้ ประชาชนผู้สัญจรต้องลงไปเดินบนริมถนนซึ่งมีรถยนต์และรถจักรยานยนต์

⁴ ตัวอย่าง ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจการกำกับ ตรวจสอบตราและควบคุมทางหลวงท้องถิ่น และงานทางดังกล่าว แต่ในพื้นที่เดียวกันอาจจะมีทางหลวง ซึ่งอธิบดีกรมทางหลวงมีอำนาจการกำกับ ตรวจสอบตราและควบคุมทางหลวง และงานทาง ทับซ้อนพื้นที่ดังกล่าวอยู่ด้วย

⁵ เป็นการขุดดินเพื่อวางท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินด้วยวัสดุ หรือโพลีเอทิลีนที่มีค่าความหนาแน่นสูง (High density polyethylene-HDPE) แล้วจึงเทหุ้มด้วยคอนกรีต

ที่คับคั่ง และบางครั้งก็การจราจรสะสมจนรถจักรยานยนต์มักใช้ความเร็วสูง ซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนได้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการดำเนินการนำแท่งปูนมาวางตามริมแนวบ่อพักกับริมถนนเพื่อป้องกันอันตรายแก่ประชาชนผู้สัญจรใช้บาทวิถี ซึ่งหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการได้ดำเนินการวางแท่งปูนตามข้อเสนอของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยทันทีและจัดทำเสร็จเรียบร้อยภายในสามวัน

จากกรณีข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินทราบข้อเท็จจริงจากผู้แจ้ง

หรือผู้ร้องเรียนว่า มีผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่ดูแลรักษาถนนหรือทางหลวงอันเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ได้นิ่งนอนใจ หากแต่รีบเร่งแก้ไขปัญหาทันทีให้ปลอดภัยภายใต้หลักการทำงานแบบกัลยาณมิตร มุ่งแสวงหาทางออกแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนรวมทั้งเสนอแนะให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560 ●